

N:o 30.

Af herr **Treffenberg**, om meddelande af föreskrifter i syfte att vid slagt af husdjur minsta möjliga lidande måtte tillfogas djuren.

Vid sistlidne riksdag väcktes af mig en motion af följande lydelse:

»Efter uppmaning af Svenska allmänna djurskyddsföreningen, Svenska allmänna qvinnoföreningen till djurens skydd och de flesta i skilda delar af landet bildade djurskyddsföreningar tillät jag mig att uti en vid förra riksdagen väckt motion föreslå:

att Riksdagen måtte till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse med begäran, att Kongl. Maj:t ville taga i nådigt öfvervägande om och till hvilken utsträckning lagbestämmelser må kunna meddelas i syfte att vid slagt af husdjur minsta möjliga lidande medelst föregående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt tillfogas djuren.

Denna motion, som remitterades till förberedande behandling af lagutskottet, afstyrktes af utskottet samt afslogs jemväl af Riksdagens begge kamrar, i den Första dock efter omröstning med endast *en* rösts majoritet, men i den Andra utan omröstning.

Öfverläggningen i frågan har på mig gjort det intryck, att anledningen till det motstånd, som sålunda mötte motionen, väsentligen är att söka i tvenne hvarandra motgående hufvudströmningar i de begge kamrarne.

Jag hade nemligen, såsom äfven af en talare i Andra Kammaren särskildt betonades, i motiveringen till motionen förutsatt tvenne alternativ: antingen att Kongl. Maj:t skulle kunna sjelf i kraft af sin ekonomiska lagstiftningsrätt utfärda lagbestämmelser, eller ock för Riksdagen i den ordning, som för stiftande af kriminallag är stadgad, framlägga förslag till lagbestämmelser i motionens syfte, och sjelfva klämman hade jag affattat så, att utrymme der lemnats för Riksdagen att använda hvil-

ketdera af dessa alternativ, som Riksdagen kunde finna för godt. Emellertid och oakadt jag sålunda anvisat tvenne skilda utvägar för frågans lösning, synes endast det senare alternativet företrädesvis hafva ådragit sig uppmärksamhet, i det att man inom Första Kammaren, i likhet med lagutskottet, tyckes hafva ansett olämpligt att i strafflagen införa nya bestämmelser i motionens syfte, under det att man åter inom Andra Kammaren ansåg detta syfte just på kriminallagstiftningens väg böra uppnås, hvadan också flere talare inom sistnämnda kammare understödde ett af herr *Hedin* derstädes framställt yrkande, att kammaren för sin del måtte besluta, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t »måtte låta utreda om och hvilka lagbestämmelser böra föreskrivas i syfte att vid slag af husdjur minsta möjliga lidande dem tillfogas samt för Riksdagen framlägga det förslag i ämnet, hvartill utredningen kunde föranleda.»

Utom det nyss antydda formella skälet för motionens afstyrkande anförde lagutskottet i öfrigt endast det argumentet emot motionen, att, enligt utskottets förmenande, »motionens syfte säkrare än genom nya lagbestämmelser skulle vinna på öfvertygelsens och upplysningens väg», — en åsigt, som dock icke torde hafva i nämnvärd mån inverkat på frågans utgång och för öfrigt af åtskillige talare bemöttes med erinran om den uppfostrande verkan, som goda och humana lagar medföra, i det att de utgöra synnerligen kraftiga medel just för spridande af upplysning och viktiga öfvertygelser bland folket, och på samma gång »gifva åt de tröga och ligkiltige en impuls till eftersinnande, som icke på annat sätt kan åstadkommas.»

Då jag nu vågar besvara Riksdagen med frågans återupptagande, så eger detta sin förklaringsgrund i flera omständigheter, hvaribland dels många förnyade, från flera håll till mig ställda uppmaningar, dels den uppmuntran, min motion under förra riksdagen rönt från flere talare i begge kamrarna, dels sjelfva frågans natur, som kräfver, att densamma, i likhet med så många andra humanitära frågor, icke släppes efter första motgången, utan åter och åter bearbetas för att efter hand vinna insteg och erkännande i folkmedvetandet, dels ock äntligen förhoppningen, att genom den af mig nu vidtagna förändringen i lydelsen af sjelfva klämman uti motionen det må kunna lyckas mig att undvika de stötestenar af formel beskaffenhet, på hvilka motionen under förra riksdagen synes hafva fallit.

Såsom jag nemligen här ofvan antydt, ansåg å ena sidan lagutskottet olämpligt att i strafflagen, hvarest i 18 kap. 16 § funnos all-

männa bestämmelser om grymhet mot djur, införa stadganden om straff för den särskilda form af grymhet, som i min motion afsågs, hvaremot å andra sidan man inom Andra Kammaren synes hafva ansett det vara förenadt med våda att uteslutande till Kongl. Maj:ts ekonomiska lagstiftningsrätt hänskjuta ordnandet af denna angelägenhet. Betänkligheterna såväl i ena som andra hänseendet böra dock, så vill det synas mig, kunna häfvas, om man ville förena sig om ett förmedlingsförslag i sådan rigtning, att Riksdagen väl förbehåller sig att pröfva de *allmänna grunderna* för en eventuel lagstiftning i ämnet, men tillika öfverlemnar åt Kongl. Maj:t att utfärda en på samma grunder hvilande och med ytterligare erforderliga reglementariska föreskrifter kompletterad förordning angående hvad vid slag af hemdjur skall iakttagas.

Ett försök till ett dylikt förmedlingsförslag tillåter jag mig härmed underställa Riksdagens pröfning, i det att jag, under åberopande af hvad jag här ofvan och i min vid förra Riksdagen afgifna motion i samma ämne anfört, vördsamt föreslår:

att Riksdagen behagade till Kongl. Maj:t aflåta underdånig skrifvelse med begäran, att Kongl. Maj:t täcktes *dels* låta utröna, om och till hvilken utsträckning stadganden må kunna meddelas i syfte att vid slag af hemdjur minsta möjliga lidande, medelst förutgående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt, tillfogas djuren, *dels ock*, derest utredningen dertill föranleder, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till de allmänna grunder, på hvilka en eventuel lagstiftning i ämnet synes böra byggas, samt derefter, och sedan dessa grunder blifvit af Riksdagen pröfvade, utfärda föreskrifter om hvad vid hemslagt af husdjur, till vinnande af ofvan omförmälda ändamål, skall iakttagas.»

Denna motion öfverlemnades till behandling af Första Kammarens Andra tillfälliga utskott, som i afgifvet utlåtande anförde bland annat:

att det svårligen kunde förnekas, att i denna fråga, liksom i hvarje annan af humanitär beskaffenhet, öfvertygelsens och upplysningens väg vore den »säkraste», men ty värr äfven den *långsammaste*;

att, när fråga vore om osägliga lidanden för lefvande varelser, det det skulle vara en oförsvärlig grymhet att åt tiden och en sent växande upplysning öfverlemnna hvarje åtgärd till afböjande af sådana lidanden;

att i många trakter af vårt land slagningen ännu tillginge på det sätt, att djuren kullkastades genom rep, hvilka fästades ofvan om djurets klöfvar, hvarefter, och sedan djuret lagts på rygg med fötterna bundna uppåt, djurets hals utan vidare uppskures och matstrupen utdroges

samt ombundes, för att blodet från halsådrorna icke skulle blifva förorenadt, — hvilken hemska operation försigginge utan all föregående bedöfning;

att, då man nu betänkte, att i Sverige omkring 760,000 större djur och i allt minst 4 millioner husdjur årligen slagtades, det vore lätt att inse den stora betydelsen å ena sidan af dessa grymheters fortsättande och å den andra af hvarje verksam åtgärd till deras afhjelpande;

att man också i flera andra länder — såsom exempelvis i Sachsen Meiningen, i konungariket Sachsen, Österrike, Schweiz m. m. — i samma mån upplysningen och medkänslan för djuren vaknat — bemödat sig att genom lagstiftningen sätta en gräns för ett onödigt marterande af djuren vid deras nedslagtning;

att, hvad åter vårt land anginge, vi till afvärjande af djurs misshandling egde endast ett mycket knapphändigt stadgande i 18 kap. 16 § af strafflagen af följande lydelse: »Visar någon i behandling af egna eller andras kreatur uppenbar grymhet, straffes med böter, högst 100 riksdaler,» hvilket sistnämnda maximibelopp år 1890, genom en förordning den 20 juni, bortfallit, hvarigenom böterna nu kunde utsträckas till högre belopp;

att tillämpningen af detta lagrum berodde af domarens uppfattning om hvad med misshandling vid slagt bör förstås, hvadan, och så länge särskilda stadganden härom saknades, en öfver hela vårt land gängse grym sedvana i detta fall skulle förhindra tillämpning af det nuvarande allmänna lagbudet;

att vid sådant förhållande mensklighet och pligt emot de medskapade varelser, som vore oss gifna till hjälp och näring, men icke till misshandling, påkallade mera fullständiga och ändamålsenliga bestämmelser i förevarande fall;

att motionären emellertid icke velat ensamt åt Kongl. Maj:t öfverlemna utfärdandet af nya stadganden i detta ämne, utan, på samma gång han sökt genom regeringens försorg vinna nödig utredning, tillika velat bereda Riksdagen tillfälle att deltaga i pröfningen af de allmänna grunder, på hvilka en eventuel lagstiftning i ämnet syntes böra byggas;

att likväl utskottet förestälde sig, att, derest denna lagstiftning skulle visa sig betinga Riksdagens medverkan, sådan enklast borde kunna vinnas genom sjelfva författningsförslagets framläggande för Riksdagen, hvadan utskottet med anledning af motionen hemstälde;

att Första Kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes dels låta utröna om och till hvilken utsträckning stadganden kunde meddelas i syfte att vid slagt af hemdjur minsta möjliga lidande, meddelst föregående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt, tillfogades djuren, dels ock, derest utredningen dertill föranledde, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet.

Utskottets utlåtande bifölls utan både debatt och omröstning af Första Kammaren, men afslogs af Andra Kammaren efter förutgången öfverläggning, måhända hufvudsakligen af det skäl, att ärendet endast några få dagar före riksdagens avslutande inkom till kammaren, så att tiden icke medgaf detsammās behandling i utskott.

Då jag fortfarande är öfvertygad om det trängande behovet af en lagstiftning i ämnet — helst genom tidningarna gång efter annan meddelas de mest upprörande berättelser om de grymheter, som vid slagt af kreatur utöfvas, i hvilket afseende jag tillåter mig hänvisa till senare delen i den för kort tid sedan i tidningen »Vårt Land» införda artikel, hvilken såsom bilaga åtföljer denna motion — får jag, i enlighet med ofvannämnda af Första Kammarens andra tillfälliga utskott vid sistlidne riksdag förordade förslag, värdsamt hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes dels låta utröna om och till hvilken utsträckning stadganden må kunna meddelas i syfte att vid slagt af hemdjur minsta möjliga lidande medelst förutgående bedöfning eller på annat ändamålsenligt sätt tillfogas djuren, dels ock derest utredningen dertill föranleder, låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till lagstiftning i ämnet.

Stockholm den 18 januari 1896.

Curry Treffenberg.

Bilaga.

Grym behandling af djur

förekommer ty värr ännu flerstädes i vårt land, trots allt hvad som utrettats i djurskyddsvänligt syfte. I synnerhet vid kreaturtransporterna äfvensom vid slagthänder det ännu ofta, att djuren få utstå svåra lidanden. Som bevis härpå anföra vi följande utdrag ur ett bref, som redaktionen mottagit i dagarne från en trovärdig och aktad person, boende vid ett större jernvägssamhälle. Den ärade insändaren skriver:

»— — — Här fins ett svinslagteri, som exporterar svinkött på London. Det är snyggt och renligt i inrättningen. Men en sak, som hvarken svinförsäljarne, svinslagteriet ej heller tjänstemännen vid statens eller enskilda jernvägar bry sig om, är de stackars djurens lidanden, innan de blifvit en fullgod exportvara. Då jag den 19 d:s på morgonen gick öfver bangården härstädes, höll man på att lasta ur en jernvägs-vagn med svin. *Ett djur var dött.* Vagnen kom till bangården föregående dags afton. De arma djuren hade kanske varit packade i denna vagn ett helt, ja, kanske två dygn förut. Litet halmströ fans nedtrampadt och nedsmutsadt, men eljest hade djuren sedan inlastningen hvarken fått föda eller vatten. — — — Nästan hvarje vecka händer det samma ett par gånger, och ofta hör man på nätterna svinen skrika i jernvägsvagnarna.»

Efter att ha omnämnt denna upprörande behandling, som djuren få utstå under transporten till slagteriet, fortsätter insändaren:

»Då svinen slagtas, bedöfvas de ej, utan slagtingen tillgår så: Svinen köras in, så många som få rum, i en kätte i slagthuset. En dräng går in i kätten, hakar en krok i ena bakbenet på djuret, och så hissas djuret upp med hufvudet nedåt, hvarefter det sticques i bringan. Härvid sprutar blodet öfver hela rummet, och vid åsynen häraf samt vid djurets dödsskrik hoppa de andra djuren högt upp mot kättens väggar och skrika, betagna af dödsfasa.»

Vår insändare slutar med att uttala, att slagtingen borde kunna ske på ett sådant sätt, att de arma djuren icke finge lida så mycket. Härutinnan skola visserligen alla, som ömma för djuren, instämma med honom. Det är i högsta grad upprörande, att någonting sådant, som det ofvan relaterade, kan få passera i våra dagar. I alla fall visar denna mörka skildring, som ty värr nog icke saknar motstyck epå åtskilliga andra håll, att mycket ännu återstår att göra hos oss i djurskyddsvänligt syfte.